

TALE

16. februar 2017

J.nr.

Center for Arbejdsmarkedspolitik

Samrådstale om offentlige ydelser til Syrienskrigere 2. marts 2017

Indledning

Tak for det og ikke mindst også tak for introduktionen fra samrådsspørgeren, Leif Lahn, om et meget, meget vigtigt, men også synes jeg selv meget afgørende tema i forhold til hele diskussionen omkring velfærdsydelser.

Jeg er altid glad for at være i samråd, men i dag er jeg ekstra glad, for jeg synes det er både aktuelt og meget, meget afgørende at vi har både en politisk drøftelse omkring det her, men ikke mindst også hvad vi sammen forhåbentlig også sammen kan gøre for at skærpe de sanktioner og de regler, der gælder.

Samrådet i dag handler om de såkaldte Syriens- eller fremmedkrigere, som de også kaldes.

Og som jeg jo mange gange har gjort indenfor de sidste par måneder, vil jeg gerne starte med at slå fast, at det i min bog er fuldstændig uacceptabelt, hvis personer deltager i krigshandlinger på offentlige ydelser. Det kan jeg simpelt hen ikke understrege nok.

Danske velfærdsydelser skal ikke misbruges til at understøtte, at man kan deltage i krigshandlinger i Syrien eller for dens sags skyld andre krigszoner. Det skal der sættes en stopper for, og jeg skal gøre mit til, at det sker.

Hvis der er folk, der rejser til Syrien eller andre krigszoner og deltager i konflikter, så skal vi helt bestemt se på, hvordan man kan fratage dem deres offentlige ydelse.

Det handler såre simpelt om, at danske forsørgelsesydelser ikke skal finansiere en sådan deltagelse i krigshandlinger, og derfor skal ydelserne også stoppes med det samme. Længere er den sag sådan set ikke.

Og det skal selvfølgelig have konsekvenser, hvis vores velfærdsydelser misbruges. Mange af jer vil sikkert mene, at straffen i beskæftigelsessystemet ikke er hård nok i disse tilfælde.

Det er jeg faktisk fuldstændig enig i. Vi skal klart markere, at det grove misbrug af velfærdsydelser ikke er acceptabelt og vil få mærkbare konsekvenser. Og vi skal gøre, hvad vi kan for netop at stoppe det. Hurtigt og ikke mindst også effektivt.

Og det burde efter min mening være sket for lang tid siden – allerede da de første sager begyndte at vise sig tilbage i 2012 under den daværende regering.

Vi kan ikke rette op på den tidligere regerings mangel på handling, men vi kan sikre, at der fremadrettet vil blive sat hårdt ind over for et sådant misbrug af vores velfærdsydelse.

Omfanget af problemet (spørgsmål AT)

Nu vil jeg så gå videre og svare på det første spørgsmål, AT, om problemets omfang.

Jeg skal her gøre opmærksom på, at indberetningerne fra PET *ikke* indeholder oplysninger om, at personer har overtrådt fx straffelovens terrorbestemmelser.

Indberetningerne *handler alene* om, at PET har en formodning om, at personerne har været udrejst i relation til konflikten i Syrien og Irak og samtidig har modtaget kontanthjælp eller dagpenge.

En beskrivelse af problemets omfang vil omfatte de 36 sager, der tidligere har været fremme i medierne, og som primært omfatter kontanthjælpsmodtagere, men også dagpengemodtagere. Jeg kommer senere tilbage til den seneste historie i medierne om Syrienskrigere på førtidspension og sygedagpenge.

PET har således givet Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering – det er også det, der i daglig tale kaldes STAR - oplysninger om 36 personer, hvor der har været formodning om, at de har været udrejst, mens de har modtaget offentlige ydelser - heraf har PET fremsendt 32 i 2014 og 4 i 2016.

Langt størstedelen af sagerne handler om udrejse helt tilbage i 2012 og 2013.

Og der vil jeg gerne, fuldstændigt igen, sige det klart. Det er uforståeligt for mig, at man ikke tidligere har reageret, overfor disse sager og taget fat. Og hvordan så fat?

Altså sikre sig, at der blev grebet hurtigt og effektivt ind – for netop at sikre og at de personer, der på denne måde forbryder sig mod vores samfund, også oplever en mærkbar konsekvens.

Men tilbage til besvarelsen af spørgsmålet. Ud af de 36 personer har 32 fået udbetalt kontanthjælp. 2 personer har fået udbetalt både dagpenge og kontanthjælp, og 2 personer har fået udbetalt dagpenge.

I 29 tilfælde har der været tale om, at der er sket en fejludbetaling fra enten a-kassen eller kommunen. Det har resulteret i, at der er rejst et tilbagebetalingskrav på i alt 672.000 kr.

I gennemsnit har hver person fået fejludbetalt ca. 23.000 kr. Det svarer til to måneder med kontanthjælp.

I de resterende 7 tilfælde blandt de 36 indrettede sager er der ikke rejst krav om tilbagebetaling.

I 3 tilfælde viste det sig, at der ikke var blevet udbetalt ydelser i den periode, hvor personen var udrejst.

I andre 3 tilfælde kunne myndighederne ikke påvise, at de pågældende personer havde været udrejst i de angivne perioder.

Endelig var der i et enkelt tilfælde tale om, at den pågældende havde benyttet sin ret til ferie med ydelsen.

Udrejseperioden har været meget svingende fra sag til sag – nogle har været udrejst i få dage, andre i månedsvis.

En enkelt har endda været udrejst i et helt år, og det er helt, helt katastrofalt, at den pågældende kommune ikke har opdaget det. Det må simpelt hen ikke kunne lade sig gøre.

Ekstra opmærksomhed i jobcentre og a-kasser

Derfor er det også afgørende, at alle myndigheder er opmærksomme på, at der er personer, der deltager i krigshandlinger, mens de modtager kontanthjælp eller dagpenge, ja så skal man jo gribe ind.

Først og fremmest er det kommunernes og a-kassernes opgave at sikre, at de regler og betingelser, der gælder for udbetaling af ydelser, overholdes.

Når det drejer sig om netop dagpenge og kontanthjælp handler det om at sikre, at modtagerne står til rådighed for arbejdsmarkedet. Det betyder som altovervejende hovedregel, at modtagerne skal være i Danmark.

Denne forpligtelse sikres blandt andet ved, at a-kassen og jobcenteret indkalder til samtaler, igangsætter aktive tilbud, og løbende følger med i, at ledige aktivt registrerer og dokumenterer deres jobsøgning.

Er der i en sag indikationer på, at reglerne ikke overholdes, skal sagen undersøges hurtigst muligt, så der i givet fald kan træffes beslutning om at stoppe ydelsen.

Jeg er opmærksom på, at kommuner og a-kasser også kan have behov for oplysninger fra andre

myndigheder om personer, der formodes at have opholdt sig i udlandet, mens de har modtaget en offentlig ydelse.

Netop derfor er der et praksisbaseret myndigheds-samarbejde mellem PET, Styrelsen for Arbejds-marked og Rekruttering, kommunerne og a-kasserne.

PET fremsender indberetningerne til Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, som har tilsynet med kommunerne og a-kasserne.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering videreformidler derefter PET's indberetninger til nærmere undersøgelse i kommunen eller a-kassen, der har ansvaret for at sikre, at personen lever op til rådighedsforpligtigelsen.

Kommunen eller a-kassen skal herefter undersøge sagen og se, om der er hold i de fremsendte oplysninger.

Ministerens handlinger for at stramme op (spørgsmål AU, AV og AW)

De omtalte sager fra PET viser, at det alligevel er forekommet, at personer har været udrejst og deltaget i krigshandlinger, samtidig med at de har modtaget danske velfærdsydelse.

Det skal stoppes, og derfor har jeg sat flere ting i værk, der skal stramme op på området.

Jeg vil nu redegøre for, hvad jeg har sat i værk – og dermed svare på spørgsmål AU, AV og AW.

Jeg har *for det første* skrevet til alle landets kommuner og a-kasser med en klar opfordring til at være yderst opmærksomme på problemstillingen.

Det er, som jeg tidligere har nævnt, kommunernes og a-kassernes opgave at sikre, at man ikke uberettiget kan modtage kontanthjælp eller dagpenge mens man fx er i en krigszone.

Kommuner og a-kasserne skal derfor have alle antenner ude og sikre, at folk står til rådighed for arbejdsmarkedet, hvis de modtager kontanthjælp eller dagpenge.

I brevet har jeg også bedt dem om at overveje en ekstra gang, om der er personer, der bør politianmeldes for groft uagtsomt socialt bedrageri.

For det andet har jeg bedt Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering om at intensivere kontakten til PET, så styrelsen mindst en gang om måneden har kontakt til PET om eventuelle nye tilfælde.

Den tættere kontakt kan være med til at sikre, at oplysninger fra PET hurtigere når frem til de relevante kommuner og a-kasser, hvilket dermed giver et bedre grundlag for hurtigere at få undersøgt sagerne og få iværksat de relevante tiltag overfor de pågældende personer.

For det tredje arbejder jeg for, at ydelsesstop fremadrettet kommer til at følge automatisk og på flere ydelser end er i dag. På mit ressortområde betyder det alle ydelser.

Jeg kan oplyse, at Justitsministeriet i denne folketingssamling vil fremsætte et lovforslag, der blandt andet skal sætte en klar stopper offentlige ydelser til fremmedkrigere.

Helt grundlæggende betyder lovforslaget, at udbetaling af offentlige ydelser helt automatisk bliver stoppet, hvis man får inddraget sit pas i udlandet – også ydelser, som man i dag lovligt kan tage med til udlandet.

- Det betyder kort og godt, at når en myndighed får meddelelse om, at passet er inddraget, så skal den med det samme stoppe for udbetaling af ydelsen uden nærmere undersøgelse.
- Og hvis en person fx dømmes for at være udrejst til konfliktzoner efter paragraffer rettet mod

fremmedkrigere – ja, så skal man selvfølgelig tilbagebetale de offentlige ydelser i den periode, hvor man har været udrejst. Det skal også gælde for ydelser, man i dag lovligt kan tage med til udlandet.

For det fjerde er jeg i gang med at undersøge mulighederne for at skærpe sanktionerne i disse tilfælde.

For som jeg sagde indledningsvist, så skal det have mærkbare konsekvenser for de, der på den måde forbryder sig mod vores fælles velfærdssamfund.

I dag er det allerede sådan, at hvis en person uretligt modtager eller har modtaget ydelser under ophold i udlandet, så *skal* ydelsen stoppes og betales tilbage.

Hvis personen modtager kontanthjælp, skal der derudover gives en *sanktion* i form af nedsættelse af kontanthjælpen fremadrettet. Og hvis personen modtager dagpenge, skal der ud over krav om tilbagebetaling, gives sanktion i forhold til karantænetimer.

Jeg mener, at der er behov for en særlig hård sanktion i de tilfælde, hvor personer deltager i krigshandlinger i Syrien eller andre konfliktzoner. Og

det er derfor, at jeg er i gang med at se på, hvordan vi kan skærpe de her sanktioner.

Samtidig er jeg også ved at se på, om vi kan gøre mere for at sikre, at der i flere sager foretages en politianmeldelse for socialt bedrageri.

Min klare prioritet i denne sag er hurtigt og effektivt at få sat en stopper for, at personer deltager i krigshandlinger på danske velfærdsydelse. Og at sikre, at der er en hård og mærkbar konsekvens, hvis man gør det.

Hovedparten af de såkaldte PET-sager handler om ulovlig udrejse i 2012 og 2013, og jeg mener derfor, at det har mest værdi at rette fokus på, hvad vi fremadrettet yderligere kan tage af initiativer for at sikre, at sådan noget her ikke gentager sig.

Andre sager – førtidspension og sygedagpenge (BF og BG)

Jeg vil nu svare på spørgsmål BF og BG om udrejste fremmedkrigere på førtidspension og sygedagpenge.

Først og fremmest vil jeg gerne gentage, at det efter min og dermed også regeringens opfattelse er fuldstændig uacceptabelt og ubegribeligt, at der er eksempler på, at personer på førtidspension og sygedagpenge er draget i krig i Syrien.

Opholder man sig i en krigszone, hvor man direkte eller indirekte tager del i krigshandlinger, så er det ikke noget, der på nogen måde flugter med, at man kan være eller få førtidspension.

Det har man jo netop fået tilkendt, fordi kommunen har vurderet, at ens arbejdsevne er på et nul-punkt, og at man slet ikke er i stand til at have et arbejde.

Jeg har på nuværende tidspunkt ikke yderligere oplysninger om omfanget. Og det kan også være, at hensynene til PET's arbejde – der gerne skulle være nogenlunde hemmeligt – gør, at vi i offentligheden ikke nødvendigvis kan få det fulde billede.

Jeg har som bekendt også tilkendegivet, at jeg har igangsat en kortlægning for de seneste 5 år, og jeg kommer nu til også at tage en drøftelse med justitsministeren, så vi sammen kan se på, hvordan vi hurtigst muligt kan få undersøgt sagen. Og dermed de sager, som er kendt.

Samtidig vil jeg bruge mit møde med justitsministeren til at drøfte, om vi kan gøre mere i forhold til de fremmedkrigere, der modtager offentlige ydelser.

Mit ærinde som beskæftigelsesminister er at sikre, at velfærdsydelse ikke misbruges af fremmedkrigere, og at der hurtigt og håndfast tages hånd om de sager, hvor der er oplysninger om, at det er tilfældet.

Der spørges også til, hvad jeg vil gøre for at sætte en stopper for udbetaling af førtidspension og sygedagpenge til Syrienskrigere.

Til det kan jeg sige, at jeg er i fuld gang. Det er netop det, vi sigter på med Justitsministeriets nye lovforslag, som ikke alene omfatter førtidspension og sygedagpenge, men alle ydelser på Beskæftigelsesministeriets ressortområde.

For vi vil ikke acceptere, at vores velfærdsydelser bruges til at finansiere deltagelse i krigshandlinger i Syrien eller andre konfliktzoner.

Afslutning

Jeg har en klar forventning om, at alle – både centralt og lokalt – vil bakke op om og er enige i, at vi fremover skal være ekstra opmærksomme på at få stoppet udbetalinger af danske velfærdsydelser til Syrienskrigere.

Én sag er én for mange, og regeringen vil gøre sit til, at det stopper – bl.a. med ny og skrappe lov-givning.

Med det afslutter det min besvarelse af spørgsmålet.